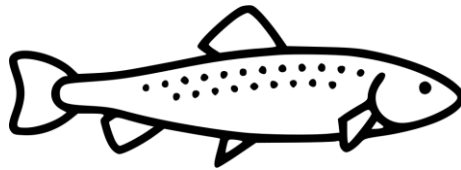

DODATNA NAMEMBNOST MALIH HIDROELEKTRARN

SOŠKA POSTRV

Univerza v Ljubljani , 30.01.2018

AVTORJI: Marko Ježek, Lucija Weissenbach, Tanja Krajnik, Kristina Puc

MENTORJI: Prof. Dr. Andrej Kos, mag. Luka Mali, doc. Miha Klinar, red. prof. dr. Tanja Dmitrović

Ekonomska fakulteta, Akademija za likovno umetnost in oblikovanje, Fakulteta za elektrotehniko

POVZETEK ZA POSLOVODSTVO

Ljudje moramo vedno bolj skrbeti za naravo in jo skušati ohranjati čim bolj čisto. S poseganjem vanjo imajo podjetja koristi, vendar pa po drugi strani prekinemo nek naravni bioritem. Potrebno se je zavedati, da posegi v naravo vplivajo tudi na živali in ljudi, ki se nahajajo v okolici. Vedno je potrebno imeti v mislih, da je naravi potrebno kaj tudi povrniti. Na območju Soče je s poseganjem v vodni bioritem zaznati težave pri soških postrveh. Gre za ogroženo vrsto rib in številne ribiške družine se že trudijo, da vzgajajo ribe in jih spustijo v naravno okolje. Zavedati se je potrebno, da je na trgu še dovolj potenciala za vzgojo soške postrvi, kajti gre za zelo priljubljeno vrsto ribe tudi v kulinariki. Na trgu smo zaznali problem v pomanjkanju ribogojnic in tako smo prišli na idejo, da je smiselno postaviti ribogojnico in jo oddajati v najem Ribiški družini Soča, kateri so tudi izkazali veliko zanimanje. S postavitvijo ribogojnice je omogočeno, da se vzgajajo ribe za spust v naravno okolje in višek rib tudi za kulinariko. Na kulinaričnem področju je riba zelo priljubljena in dosega visoke cene. Na podlagi naše ideje se vam poveča ugled v javnosti in imate od tega tudi finančne koristi.

Naš koncept je izpeljan iz zaznane potrebe na trgu in smo prepričani, da bi podjetje pridobilo na ugledu, kajti gre za spodbujanje ohranjanja avtohtone soške postrvi. Seveda gre na drugi strani tudi za finančne koristi, kajti prejemali bi najemnino. Celotna investicija bi stala 94.652 eur in bi se z zaračunano 2.000 eur mesečno najemnino povrnila v štirih letih, kar pomeni, da je naš koncept resnično mogoče uresničiti.

KAZALO

UVOD	1
1 PREGLED MALIH HE	2
1.1 Lokacije.....	2
1.2 Dodatne dejavnosti ki se že izvajajo.....	5
1.3 Interesne skupine.....	6
2 ZAKONODAJA	7
3 OPIS PANOGE	8
3.1 Ribišтво.....	8
3.2 Panoga akvakulture.....	9
3.3 Ribogojstvo.....	10
4 PREDSTAVITEV SOŠKE POSTRVI	11
4.1 Predstavitev vrste.....	11
4.2 Problematika ogroženosti.....	12
4.3 Uporaba soške postrvi v ribolovu.....	12
4.4 Uporaba soške postrvi v turizmu oziroma kulinariki.....	13
5 OPREDELITEV CILJEV	13
7 KONCEPT	15
8 KORISTI ZA INTERESNE SKUPINE, KI SO VPLETENE V NAŠ PROJEKT	17
9 ANALIZA TRGA	17
9.1 Segmentacija.....	17
9.2 Konkurenti.....	18
10 FINANČNA ANALIZA	19
10.1 Ocena prihodkov in stroškov.....	19
10.2 Strošek amortizacije.....	20
10.3 Prispevek za kritje.....	20
10.4 Točka preloma.....	20
11 TRŽENJSKA STRATEGIJA	22
11.1 Izdelek.....	22

11.2 Trženjsko komuniciranje	23
SKLEP	24
VIRI IN LITERATURA	25

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Vzreja vodnih živali v kilogramih</i>	9
<i>Slika 2: Letna vzreja hladnovodnih rib v kg</i>	11
<i>Slika 3: Soška postrv</i>	12
<i>Slika 4: Kulinarični vidik soške postrvi</i>	13
<i>Slika 5: Mulj, ki uničuje ikre soških postrvi</i>	14
<i>Slika 6: Vizualizacija ribogojnice (s streho)</i>	16
<i>Slika 7: Vizualizacija ribogojnice (brez strehe)</i>	16

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Stroški izgradnje ribogojnice</i>	19
<i>Tabela 2: Prihodki HSE</i>	19
<i>Tabela 3: Fiksni stroški projekta</i>	21
<i>Tabela 4: Variabilni stroški projekta</i>	21

UVOD

Pri predmetu Razvoj in trženje novih izdelkov, smo študentje dobili nalogo izvedbe projekta za družbo Holding Slovenske elektrarne. Odšli smo na ekskurzijo v omenjeno podjetje, kjer nam je vodstvo družbe predstavilo različne izzive za izvedbo projektov. Naša skupina si je izbrala izziv, ki se nanaša na dodatno namembnost malih hidroelektrarn, ki se nahajajo na območju Soških elektrarn Nova Gorica. S pomočjo temeljite analize le teh, smo odkrili priložnost na področju ribogojstva soških postrvi ter na to temo usmerili tudi naš projekt.

Namen našega projekta je na podlagi ustreznih analiz ter v sodelovanju z Ribiško družina Soča, izdelati koncept izgradnje ribogojnice za zaščito in ohranjanje ogrožene vrste kot je soška postrv. Cilj našega projekta je torej ohranjanje ogrožene vrste, kot je soška postrv in na takšen način povečati ugled družbe HSE ter jim s projektom omogočiti tudi dodaten vir zaslužka.

V prvem poglavju projekta, ki smo ga poimenovali pregled malih hidroelektrarn, bomo predstavili naš potek analize, ki nas je pripeljal do naše ideje, prav tako pa bomo v tem poglavju opredelili še interesne skupine malih hidroelektrarn. V drugem poglavju se dotaknemo zakonodaje, ki se nanaša na področje ribogojstva, torej na našo temo projekta. Sledi opis panoge v katerem opredelimo panogo ribogojstva kot tudi trende. V četrtem poglavju predstavimo soško postrv ter v zvezi z njo aktualno problematiko. Sladita dve poglavji, v katerih gre za opredelitev ciljev ter povoda za našo idejo. V sedmem poglavju natančno predstavimo koncept ribogojnice. Sledi osmo poglavje z opisom koristi interesnih skupin, ki so vpletene v naš projekt ter deveto poglavje analiza trga, kjer opredelimo segmente ter konkurente. V naslednjem poglavju smo naredili finančno analizo, ki vključuje različne izračune, v enajstem oziroma zadnjem poglavju pa smo opredelili še našo trženjsko strategijo. Vse skupaj pa smo povzeli tudi z našo sklepno mislijo.

1 PREGLED MALIH HE

Soške Elektrarne d.o.o., so družba, ki se ukvarjajo z proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov s pomočjo hidroelektrarn na povodju Soče. Družba sestoji iz 5 velikih in 21 malih hidroelektrarn. Svoje delo opravljajo na podlagi koncesijske pogodbe. Od leta 2007 naprej so v popolni lasti Holdinga Slovenskih elektrarn d.o.o. (SENG, 2017a). Pri našem delu se bomo osredotočili na male hidroelektrarne in skušali najti neko dodano vrednost, ki jo lahko imajo za večjo prepoznavnost oziroma za boljši ugled.

1.1 Lokacije

Podjetje ima 21 malih hidroelektrarn, ki so locirane na povodju Soče. Te hidroelektrarne so naslednje:

HE Zadlaščica

Z obratovanjem je začela leta 1989. Sestoji iz dveh funkcij in sicer služi za pridobivanje elektrike in tudi za dobavo pitne vode v Tolminu. Glede na količino električne energije, ki jo proizvede je na šestem mestu. Elektrarna se nahaja na območju Triglavskega narodnega parka, kar pomeni, da so morali pri postavitvi upoštevati številne stroge kriterije in zahteve. Možno jo je tudi upravljati na daljavo, kar je velika prednost, da imajo lahko s tem večji nadzor nad delovanjem (SENG, 2017b).

HE Gradišče

Hidroelektrarna je z obratovanjem začela leta 1922. Z električno energijo se sprva oskrbovala ožjo okolico, kasneje pa se je z nadgradnjo omogočilo oskrbovanje širšega območja Vipavske doline (SENG, 2017b).

HE Plužna

Hidroelektrarne je bila v prvotnem namenu zgrajena za oskrbovanje gradbišča železnice po Soški dolini do Trbiža. Z gradnjo so pričeli leta 1927. Kasneje je bila gradnja železnice preklicana in hidroelektrarno so nato pričeli uporabljati za oskrbovanje z energijo gornjega Posočja (SENG, 2017b).

HE Možnica

Hidroelektrarna je prvotno nastala za potrebe rudnika svinca v Rablju in med prvo svetovno vojno je poganjala tudi tovorno žičnico (SENG, 2017b).

HE Log

Hidroelektrarna je nastala skupaj s HE Plužna za namene oskrbovanja gradbišča železnice. Za svoje delovanje uporablja vodo Mangartskega potoka in je elektrarna z manjšo akumulacijo (SENG, 2017b).

HE Tolmin

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 1995 brez opcije akumulacije vode. Podjetje se je povezal z ribiško družino Tolmin in jim omogočili postavitve ribogojnice, ki služi za ohranjanje Soške postrvi. Voda, ki jo uporabljajo je sprva namenjena ribogojnici in nato pridobivanju elektrike. Izpostaviti je tudi potrebno, da je voda s pomočjo čistilne naprave tudi prečiščena predno je spuščena nazaj v reko (SENG, 2017b).

HE Kneže Ravne 1

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 1979. Namenjena je bila elektrifikaciji Knežke Ravne, ki do takrat še ni bila v električnem omrežju. Pred njo je bila na tem območju že ena manjša hidroelektrarna, ki pa je služila le za razsvetljavo vasi (SENG, 2017b).

HE Kneže Ravne 2

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 1993. Njena bistvena lastnost pa je, da je pretočna in nima možnosti akumuliranja vode (SENG, 2017b).

HE Bača

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 1991 in je vpeta v lokalno okolje (SENG, 2017b).

HE Podmelec

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 1931 in nadgrajena leta 1934. Najprej je oskrbovala naselja Avče, Kanal in Brda, nato pa so daljnovod razširili proti Podbrdu (SENG, 2017b).

HE Cerknjo

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 1984 in je izredno pomembna predvsem takrat, ko nastopijo izredne razmere, kajti takrat skrbi za nemoteno delo tovarne Eta. Ideja o hidroelektrarni se je pojavila že leta 1951, ko so jo želeli zgraditi za izobraževalne namene (SENG, 2017b).

HE Pečnik

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 1903, vendar je bila leta 1971 zaprta zaradi previsokih stroškov. Soške elektrarne so jo nato želele obnoviti in dograditi in to se je tudi uresničilo, ko je bila leta 1983 pripravljena na ponovni zagon (SENG, 2017b).

HE Jelenk

Hidroelektrarna je najmanjša znotraj SENG in je z delovanjem pričela leta 1987 (SENG, 2017b).

HE Marof

Hidroelektrarna je z delovanjem pričela leta 1932. Služila je rudniškim namenom in deluje še danes. Med letoma 1983 in 1985 so jo prevzele Soške elektrarne, katere so jo posodobile, da deluje še danes (SENG, 2017b).

HE Trebuša

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 1985 in z obratovanjem pričela leto kasneje. Gre za derivacijski tip elektrarne (SENG, 2017b).

HE Mesto

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 1909 in je bila do leta 1979 velikokrat zaustavljena predvsem zaradi številnih naravnih nesreč. Bila je že namenjena rušenju, vendar so pričele Soške elektrarne graditi nadomestni objekt, ki je bil končan leta 1981 (SENG, 2017b).

HE Mrzla Rupa

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 1989. Gre za derivacijski tip hidroelektrarne. Podjetje se je povezalo z mestnim muzejem Idrija, kateri so istočasno obnavljali Idrijske Klavže in vso mehanizacijo, ki je bila včasih namenjena za spravilo lesa (SENG, 2017b).

HE Hubelj

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 1931 in je bila v tistem času na Primorskem največja. Sprva je bila namenjena oskrbi tekstilnih tovarn v Ajdovščini (SENG, 2017b).

HE Planina

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 1989 v bližini lesnega podjetja Javor v Pivki. Za njeno delovanje se nahaja zajetje na vhodu v Planinsko jamo (SENG, 2017b).

HE Klavžarica

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 2005. Podjetje se je povežalo z Mestnim muzejem Idrija in obnovilo klavže, ki služijo za pregrado hidroelektrarne (SENG, 2017b).

HE Ajba

Hidroelektrarna je bila zgrajena leta 2008 in je namenjena za zagotavljanje minimalnega pretoka Soče (SENG, 2017b).

Izmed vseh analiziranih lokacij malih hidroelektrarn smo ugotovili, da bi bili za naš projekt najprimernejši He Ajba, He Mesto, ki se nahajata v spodnjem Posočju. Ti dve lokaciji sta primerni, ker se nahajata znotraj območja delovanja Ribiške družine Soča. Obe lokaciji imata zagotovljen ustrezen pretok sveže vode in dovolj prostora za izgradnjo ribogojnice.

1.2 Dodatne dejavnosti ki se že izvajajo

Okoli nekaterih hidroelektrarn je zaznati velik turistični potencial, ki se že sedaj zelo dobro izkorišča. V okolici hidroelektrarne Cerčno se odvija veliko najrazličnejših športnih in sprostivnih priložnosti. Med njimi sta Bike park in Fun park, ki sta locirana na smučišču in sta aktualna v mesecih, ko ni snega. Med nezanimivejšimi pa je tudi gozdni Selfness pri katerem se udeleženci podajo na uro in pol dolgo pot, na kateri se nato sproščajo, meditirajo in preprosto spoznavajo zdravilne danosti narave (Visit Cerčno, 2017). Ob hidroelektrarni Hubelj je speljana naravoslovna učna pot, ki je sestavljena iz 24 informacijskih točk s pomočjo katerih ozavešča obiskovalce o vseh zgodovinskih informacijah. Ob hidroelektrarni je zaslediti tudi plavže, ki so jih v preteklosti uporabljali za predelavo železove rude. Pred nekaj leti so jih obnovili, tako da sedaj služijo kot turistična znamenitost (Zavod za gozdove Slovenije, 2017). Posebnost, ki se nahaja na hidroelektrarni Mrzla rupa so Idrijski klavži, ki so bili včasih namenjeni spravilu lesa, danes pa služijo kot znamenitost. Hidroelektrarna Klavžarica je znana po Kanomeljskih oziroma ovčjaških klavžih. Klavži so vodne pregrade, s pomočjo katerih še danes zajezijo vodo. Oblikovalo se je jezero v katerem je zaznati možnost potencialnega potapljanja (Kladnik, 2010). Ob hidroelektrarni Plužna je možno potapljanje v Pluženjskem jezeru in v tolmunih slapa Virje. Poudariti je potrebno, da je tudi poleti zelo mrzla voda, zato je potrebno

uporabljati potapljaško obleko. Plužensko jezero je betonski bazen. Slap Virje sestoji iz dveh tolmunov, ki sta turistično zelo obiskana. Tako v jezeru, kot tudi v tolmunih je prepovedan ribolov. Lokalnega potapljaškega kluba ni, zato je morda to priložnost za razvoj v bodoče (Vidmar, 2013). V bližini se nahaja tudi Eko plac, ki je sestavljen iz številnih šotorov, kjer lahko zainteresirani prespijo v naravnem okolju. Gre za princip samooskrbe. Električno energijo pridobivajo s pomočjo sončne elektrarne in vodo s pomočjo lastnega izvira (Adrenalinček, 2017). V bližini hidroelektrarne Možnica se nahaja naravni bazen Gorejca. Jezero je primerno za kopanje, ker se voda poleti segreje vse tja nad 20 stopinj Celzija. Gre za pretočni bazen, zato je voda vedno čista (Hribi.net, 2017). Na reki Koritnici je zaznati tudi velik potencial za plovbo in ribolov. Za plovbo je potrebno pridobiti dovolilnico in plovba je tudi časovno omejena. Pri ribolovu pa je tako, da temelji na principu ujemi in spusti, kar pomeni, da rib ne moreš odnesti s seboj, vendar jih moraš vrniti v reko (Turistično informacijski center Bovec, 2017). Zraven hidroelektrarne Tolmin se nahaja ribogojnica. Oba objekta sta povezana in uporabljata isto vodo. Najprej se voda uporablja za ribogojnico in nato za hidroelektrarno. Na letni ravni v ribogojnici vzgojijo 200.000 soških postrv in 70.000 lipanov. V ribogojnici imajo 19 bazenov za gojenje rib (Ribiška družina Tolmin, 2017).

1.3 Interesne skupine

Interesne skupine so tiste, ki so kakorkoli vpletene v delovanje družbe na določenem področju. S tem, ko podjetje nekaj gradi ali obnavlja, mora upoštevati in vključiti interesne skupine, ki so pomembne, za uspešno izvedbo projektov. Pri hidroelektrarnah je moč zaznati naslednje:

- Nadzorniki hidroelektrarn: nadzirajo delovanje hidroelektrarne, da deluje vse tako kot mora. V primeru napak tudi v ustreznem času odreagirajo, da se napaka hitro popravi. Podjetje samo težko nadzoruje večje število hidroelektrarn, zato je bistvenega pomena, da ima pod seboj podizvajalce, ki nadzorujejo posamezno hidroelektrarno.
- Lokalna skupnost: zelo so vpeti v samo okolje in v primeru, da se neko hidroelektrarno na novo postavi ali se jo objavlja je potrebno obvestiti lokalno skupnost. V primeru, da jih ne bi obvestili o posegih na določenih okoljih, bi lahko prišlo do nasprotovanja in dela bi se močno zavlekla. Lokalni skupnosti je potrebno predstaviti, kaj bo podjetje naredilo in jih prepričati, da gre to v njihovo korist.
- Ribiška zveza Slovenije: tudi ribiči so vpeti v hidroelektrarne in jih je potrebno tudi upoštevati pri delih na hidroelektrarni. V primeru, da ne bi pravilno pristopili, bi

lahko naredili veliko škode naravi in ribam, ki živijo v reki. Upoštevati je potrebno vsa mnenja, ki jih imajo, kajti naravo je potrebno čim bolj zaščititi.

- Občina: z občino je potrebno sodelovati v tej smeri, da podjetje podpre pri obnovi hidroelektrarn in tako z njihovo odobritvijo lažje sodeluje tudi z lokalno skupnostjo. Seveda imajo tudi občine predpise in pravila, ki jih mora podjetje upoštevati pri delovanju na določenem področju.
- Vlada: vlada s številnimi predpisi omogoča delovanje hidroelektrarn in seveda tudi določene stvari prepoveduje. Potrebno je upoštevati vse zakone in predpise, kajti le tako bo hidroelektrarna lahko delovala brez težav.

Z upoštevanjem vseh interesnih skupin je mogoče projekt izpeljati tako, kot si ga je podjetje zastavilo. Potrebno jih je obvestiti o načrtih, ki so planirani in z njihovo podporo je mogoče projekt nato izpeljati. Zavedati se je potrebno, da je težko, da se bodo vsi čisto z vsem strinjali, vendar je potrebno najti neko srednjo pot, ki pripelje do končnega cilja. V primeru, ko do sodelovanja z interesnimi skupinami ne bi prišlo je pričakovati številne upore in nasprotovanja.

2 ZAKONODAJA

Da bi odkrili najbolj potencialno področje razvoja smo analizirali okolje in okoliške dejavnosti vseh 21 Soških elektrarn in ugotovili, da bi lahko predstavljal projekt v zvezi z Soško postrvjo enega izmed zanimivejših.

Slovenija je kot ena izmed članic Evropske unije, sprejela Evropsko direktivo o habitatih ter na njeni podlagi leta 2004 tudi Uredbo o območjih natura 2000. Najpomembnejše pravne podlage s področja ribogojstva v Sloveniji so še Zakon o sladkovodnem ribištvu, Zakon o vodah ter Zakon o graditvi objektov.

Evropska direktiva o habitatih je bila sprejeta leta 1992 in od takrat tudi že večkrat dopolnjena. Habitatna direktiva zahteva varstvo in ohranjanje habitatov, v njej pa so opredeljeni habitatni tipi, vrste ki jih je potrebno ohranjati z opredeljevanjem posebnih varstvenih območij, postopek vzpostavljanja omrežja Natura 2000 ter postopek in merila za opredeljevanje posebnih varstvenih območij. Vlada Republike Slovenije je na podlagi Evropske direktive o habitatih leta 2004 sprejela tudi **Uredbo o območjih Natura 2000**, s katero se je določilo posebna varstvena območja na ozemlju Slovenije (Natura 2000, 2017a). Glede na program Natura 2000 spada tudi soška postrv med zaščitene vrste in naseljuje posebna ohranitvena območja. V Sloveniji je bilo tako za soško postrv določeno osem območij Natura 2000. Ta območja pa so Gorska grapa, Huda grapa, Julijske Alpe,

Idrijca s pritoki, Soča z Volarjo, Studenec izvir-izliv v Kanomljico ter Trnovski gozd-Nanos (Natura 2000, 2017b).

Zakon o sladkovodnem ribištvu (Ur. l. RS, 61/2006, V nadaljevanju tudi ZSRib) vsebinsko povzema Direktivo o ohranjanju naravnih habitatnih tipov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst ter ureja sladkovodno ribištvo kot upravljanje ribolovnih virov v celinskih vodah. Celotno VIII. poglavje Zakona je namenjeno gojitvi rib (ZSRib). Posege in gradnje na območju ribiškega okoliša opredeljuje 19. člen, ki določa, da mora biti vsak poseg v ribiški okoliš skrbno načrtovan in izveden na takšen način, da v čim večji meri zagotavlja ohranjanje rib in njihove vrste (ZSRib, 19. člen). Zakon opredeli tudi ribogojnico in sicer kot objekt, ki je zgrajen v skladu z vsemi predpisi o graditvi objektov, voda, ohranjanju narave in veterinarstvu ter ga je mogoče nadzorovano napolniti z vodo ali pa izprazniti, ter je namenjen gojitvi rib (ZSRib, 6. člen).

Zakon o vodah (Ur. l. RS, 67/02, 2/04, 41/04, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14 in 56/15, v nadaljevanju tudi ZV-1), ki je bil sprejet leta 2002 ureja upravljanje z morjem in vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči. Z Zakonom o vodah so urejene tudi javne službe s področja voda, vodnih objektov in naprav ter javno dobro (ZV-1). Opredeljena je tudi splošna in posebna raba voda. Splošna raba voda obsega rabo vodnega oziroma morskega dobra predvsem za pitje, kopanje, drsanje, potapljanje ali pa druge osebne potrebe. Takšna raba pa ne sme zahtevati uporabe posebnih naprav ali zgraditve objekta, za katero je potrebno pridobiti dovoljenje (ZV-1, 105. člen). Za Posebno rabo vode kamor lahko uvrščamo tudi ribogojnice, ter za rabo naplavin in podzemnih voda pa je potrebno pridobiti vodno pravico na podlagi vodnega dovoljenja ali koncesije. Posebno rabo vode je potrebno tudi evidentirati (ZV-1, 108. člen).

3 OPIS PANOGE

Panogo sestavlja podoben skupek podjetij, ki proizvajajo podobno vrsto proizvodov oziroma storitev, prav zato le te porabniki vidijo kot istovrstno blago (Prašnikar & Debeljak, 1998, str. 313). V nadaljevanju bomo opredelile panogo v katero sodi naša predlagana ideja za podjetje Holding Slovenske elektrarne.

3.1 Ribištvo

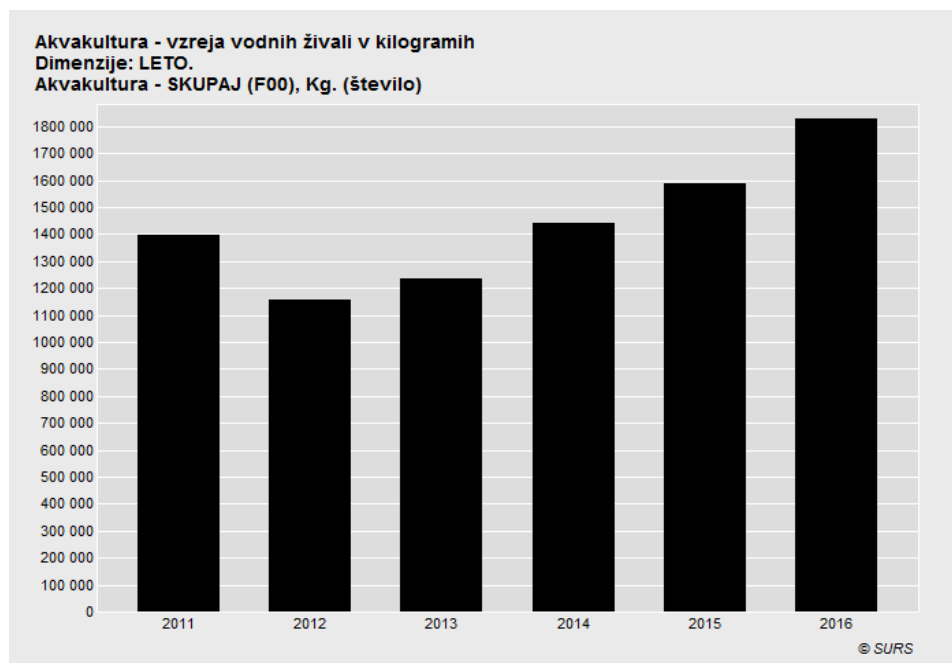
Ribiška panoga zajema več področij kamor se uvrščajo tako trženje in predelovanje rib in ribiških izdelkov kot tudi akvakultura. V Sloveniji po SKD oziroma standardni klasifikaciji dejavnosti ribištvo predstavlja vzrejo sladkovodnih in morskih organizmov, morsko in sladkovodno ribištvo, deli pa se tudi na dejavnost, ki se veže na predelavo, kamor pa

spada predelovanje in konzerviranje tako mehkužcev, rib kot tudi rakov (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2017).

3.2 Panoga akvakulture

Panoga akvakulture ali panoga gojenja vodnih organizmov, zajema tako vzrejo rib, školjk kot tudi vodnih rastlin ter spada v eno izmed najbolj hitro rastočih živilskih panog v svetu. Namreč le ta danes omogoča skoraj polovico izmed vseh rib, ki so namenjene za prehranjevanje ljudi (Evropska komisija, 2017). Panoga akvakulture zajema tako gojenje sladkovodnih kot tudi morskih organizmov. V omenjeni panogi gre večinoma za gojenje rib, v morskih vodah se vzrejajo tudi razni mehkužci namenjeni prehrani, vse večji trend pa je gojenje alg v morju, ki se uporabljajo za uživanje oziroma prehrano kot tudi v kozmetični panogi (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2017). V letu 2016 je bilo vzrejenih kar 1.826 ton, tako morskih kot tudi sladkovodnih organizmov. Vrednost vzreje tako morskih kot sladkovodnih organizmov je v letu 2016 torej znašala 4,98 mio. EUR (Statistični urad Republike Slovenije, 2017). V omenjeni panogi v večji meri delujejo srednje velike in male organizacije tako na območju obale kot tudi v notranjosti države. Ker je akvakultura v porastu, kar prikazuje tudi graf spodaj, poskuša Evropska komisija s skupno ribiško politiko, le to tudi spodbuditi.

Slika 1: Vzreja vodnih živali v kilogramih

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Akvakultura, 2017

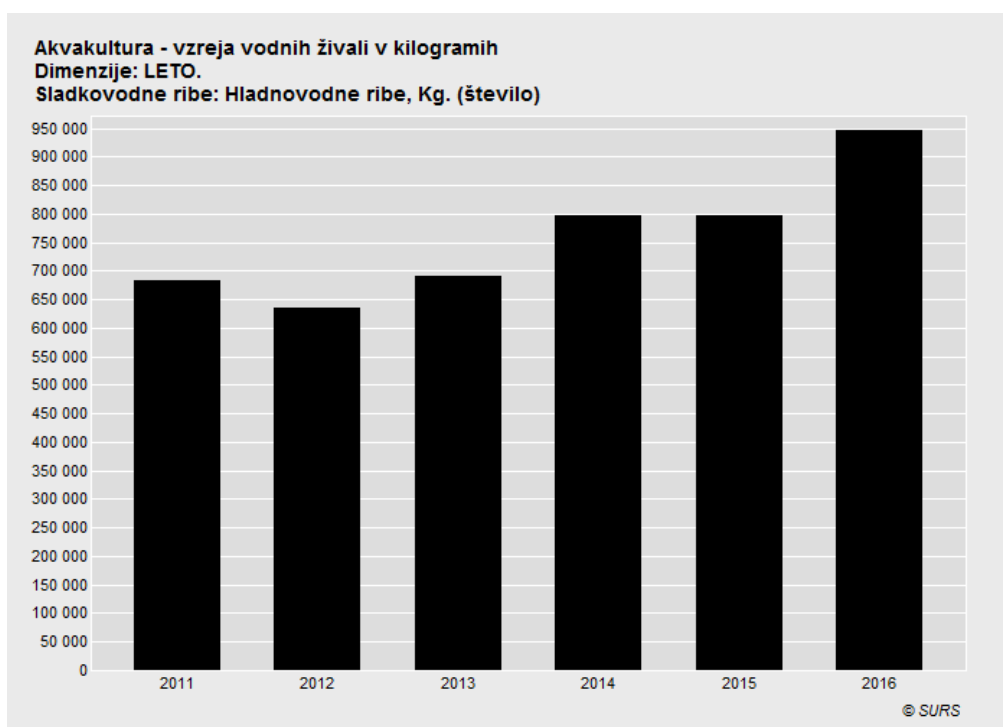
3.3 Ribogojstvo

Ribogojstvo je del akvakulture, ki zajema gojenje sladkovodnih organizmov. Ker pa v Sloveniji v sladkih vodah gojimo samo ribe, poznamo dve vrsti ribogojstva in sicer toplovodno in hladnovodno ribogojstvo. Za slovenske ribogojnice je značilno, da imajo majhno povprečno proizvodnjo, ki je namenjena pokrivanju potreb lokalnega povpraševanja, v večini gre za majhna podjetja, ki so v družinski lasti, izjeme v tem primeru so le večje ribogojnice, ki na trgu nastopajo v manjšem številu (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2017).

Hladnovodno ribogojstvo je prisotno predvsem v osrednji in zahodni Sloveniji, kjer pretežno prevladujejo čistejše in hladnejše vode. Toplovodno ribogojstvo pa prevladuje predvsem na severozahodnem koncu Slovenije, kjer razmere omogočajo graditev ribnikov, ki omogočajo toplejšo vodo v poletnih mesecih, kar je primerno zlasti za gojenje Krapov. Vališča so lahko povsem samostoječa ali pa sestavni del ribogojnic, ki so namenjena za pridobivanje iker in ohranjanje ribjih vrst. Pri hladnovodnih ribogojnicah gre za pretočne bazene, ki se večinoma uporabljajo za gojenje šarenk, potočne zlatovčice in potočne postrvi. Primerne pa so tudi za poribljavanje v odprtih vodah, za te namene pa se gojijo zlasti lipani, soške postrvi in sulci (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2017). Poribljavanje pomeni naseljevanje rib, ki jih določajo predpisi o ohranjanju narave, s katerim želimo doseči najboljšo možno strukturo in obseg ribjih populacij (Zakon o sladkovodnem ribištvu, 2006, str. 3).

Ker se torej naša ideja navezuje na soško postrv, je za nas bistvenega pomena hladnovodno ribogojstvo. V letu 2016 je bilo po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije vzrejenih 1.161.700 kg sladkovodnih rib kar v evrih znaša kar 4.207.340 EUR. Od tega pa je bilo 945.600 kg rib vzrejenih v hladnovodnem ribogojstvu, kar v evrih predstavlja 3.712.500 EUR, prav te številke pa so za naš primer tudi ključnega pomena. Po podatkih istega vira pa je bilo v letu 2016, 212 delovno aktivnih oseb, ki delujejo na področju akvakulture. Kot lahko razberemo iz spodnjega grafa je dejavnost gojenja hladnovodnih rib, kamor spada tudi soška postrv, v porastu (Statistični urad Republike Slovenije, 2017).

Slika 2: Letna vzreja hladnovodnih rib v kg

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, Hladnovodne ribe, 2017

4 PREDSTAVITEV SOŠKE POSTRVI

Soška postrv je avtohtona ribja vrsta slovenskih voda. Živi v reki Soči in njenih pritokih, razširjena pa je tudi v jadranskem povodju. Zaradi genetskega mešanja, z vnešeno potočno postrvjo, je postala soška postrv ogrožena vrsta. Zadnjih deset let se izvajajo programi, katerih cilj je, ohranjanje soške postrvi in njeno vnašanje nazaj v Sočo.

4.1 Predstavitev vrste

Soška postrv (znanstveno ime *Salmo marmoratus*), je endemna riba jadranskega porečja. Včasih je bila edina postrvja vrsta, danes pa se je v naših vodah ohranilo pet populacij čiste soške postrvi. Glede na izgled in genetsko sliko ločimo dva glavna tipa soške postrvi: postrvi tipa Zadlaščica in tipa Idrijca. Obe vrsti imata značilen marmornat vzorec na telesu, Postrvi tipa Idrijca, pa imajo prisotno rdečo obarvanost v obliki peg in pik. Rdeča obarvanost je lahko v redkih primerih prisotna tudi na postrvih tipa Zadlaščica. Manjše postrvi se prehranjujejo z talno hrano in vodnimi žuželkami, večji primerki pa so predvsem ribojedi. Drstijo se od konca oktobra, do začetka januarja. (Ribiška družina Tolmin, 2017)

Slika 3: Soška postrv

Vir: Sket, 2011

4.2 Problematika ogroženosti

Zaradi vnašanja tujerodne potočne postrvi, v slovenske vode je postala soška postrv ogrožena vrsta. Z potočno postrvjo se namreč uspešno pari in razmnožuje, kar ogroža obstoj genetsko čiste soške postrvi. Zadnjih deset let si ribiči z vzgojo čistih populacij in izlovom potočne postrvi prizadevajo za ohranitev vrste. Biologi vzgajajo soške postrvi v bazenih, nato pa jih izpuščajo nazaj v Sočo ob njenem izviru. (Wikipedia, Soška postrv, 2017)

Danes se v zgornjem Posočju izvaja poseben program za ohranitev Soške postrvi pod okriljem ribiške družine Tolmin. Vzreja poteka v treh objektih. V vališču Modrej, ribogojnici Tolminka 1 v Zalogu in ribogojnici Tolminka 2 v Faroniki. (Ribiška družina Tolmin, 2017)

4.3 Uporaba soške postrvi v ribolovu

Soška postrv je predvsem zaradi velikosti, ki jih dosega izredno zanimiva za športni ribolov. Športni ribolov v Posočju je tako zaradi Soške postrvi izredno perspektivna panoga in pomembna za razvoj turizma. Ribolov soške postrvi se izvaja v okviru jasno določenih pravil in regulacij ki zagotavljajo, da se vrste s tem ne ogroža. Predpisi zajemajo dovoljeno ribiško opremo, dovoljeno velikost in število odvzema rib in vrsto ribolova odvzem ali ujemi in izpusti glede na lokacijo. Na območju zgornjega Posočja se ribolov izvaja pod nadzorom ribiške družine Tolmin. (Ribiška družina Tolmin, 2017)

4.4 Uporaba soške postrvi v turizmu oziroma kulinariki

V ribogojnici Faronika se poleg vzgajanja rib za potrebe ohranjanja ogrožene vrste, ribe vzgaja tudi v namene konzuma. Tako je pred kratkim je Soška postrv postala na voljo tudi za predelavo in trg.

Soška postrv spada v višji cenovni razred in velja za delikateso. Za kilogram je potrebno v restavraciji odšteti tudi od 70 do 80 eur. Po njej zato posegajo predvsem domači in tuji gostinci. Poleg rib je na voljo tudi kaviar soške postrvi. Trenutno ga je mogoče kupiti le s prednaročilom, v prihodnosti pa nameravajo njegovo proizvodnjo povečati. Cena na trgu končnih porabnikov pa dosega znesek 30 eur (Drevenšek S., 2016).

Slika 4: Kulinarični vidik soške postrvi

Vir: Thero, 2016

5 OPREDELITEV CILJEV

Cilji, ki jih želimo z našim projektom doseči, so predvsem povečanje **družbene odgovornosti** podjetja HSE, predvsem na ravni varovanja okolja. Eden izmed primerov, ki bi ga lahko podjetje v tem primeru izpostavilo je ohranjanje ogrožene soške postrvi. Naš cilj je tudi povečanje **ugleda družbe**, namreč delovanje v takšni dejavnosti, kot je ohranjanje soške postrvi, bi prispevalo k boljši podobi podjetja v očeh porabnikov, kar pa posledično pomeni večji ugled. Cilj, ki ga želimo doseči je tudi **povečanje prihodkov** za

podjetje HSE, kar bi dosegli z najemnino, ki bi jo najemnik, ki je v našem primeru Ribiška družina Soča, mesečno plačeval. Naš zadnji cilj pa je **diverzifikacija**, oziroma razširitev dejavnosti tudi na področje ribogojstva, saj bi na takšen način, vsaj malo zmanjšali odvisnost od ostalih področij na katerih družba HSE deluje.

Cilja kot sta povečanje ugleda ter rast družbene odgovornosti pa želimo doseči tudi za Ribiško družino Soča, saj bi v našem projektu bistveno pomagala pri ohranitvi soške postrvi.

6 POVOD ZA NAŠO IDEJO

S tem, ko podjetja posegajo s svojimi deli v naravno okolje, se je potrebno zavedati, da se lahko s tem povzroči veliko škode živalim. Dogodek, ki je v nas še bolj podkrepil željo po tem, da mora podjetje nekaj storiti za naravo v katero posega se je zgodil v začetku januarja. Soške elektrarne Nova Gorica so pričele prazniti akumulacijsko jezero na Mostu na Soči. Zaradi deževnega obdobja se je iz jezera začel izpirati mulj, ki predstavlja veliko grožnjo ribjim ikram. Zaradi mulja, se lahko ribje ikre zadušijo, kar predstavlja zelo veliko škodo in primanjkljaj soških postrvi. Dela, ki jih izvaja podjetje, so bila načrtovana v jesenskem času, vendar so z deli pričeli šele po novem letu in s tem močno posegli v razvoj soških postrvi. Škode za enkrat še ne morejo oceniti, vendar ocenjujejo, da je precejšnja. Skušali so reševati ribe, vendar jim zaradi veliko mulja to ni uspelo, zato v ribiški družini upajo, da so se ribe same umaknile v bolj varne predele. Na pomoč upajo tudi pri Ribiški družini Soča, kajti s pomočjo SENG bi lahko vzredili večje število soških postrvi (Bizjak, 2018).

Slika 5: Mulj, ki uničuje ikre soških postrvi

Vir: Bizjak, 2018

7 KONCEPT

Naš koncept vključuje izboljšanje javne podobe HSE-ja z vključevanjem v programe ohranjanja Soške postrvi in izkoriščanju njene tržne vrednosti.

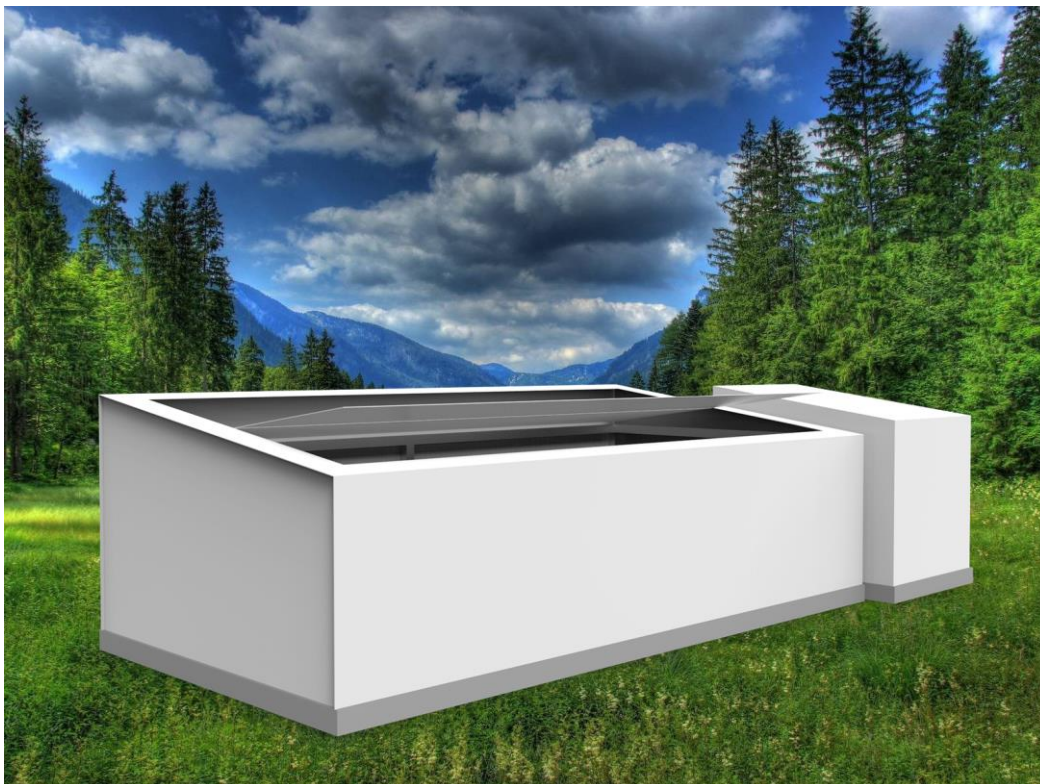
Koncept temelji na izgradnji nove ribogojnice na eni izmed dveh lokacij malih hidroelektrarn na spodnjem toku Soče, v kateri bi se gojilo soško postrv. Izgradnjo bi financiral HSE, nato pa bi ribogojnico oddajal v najem. Lokacije MHE so idealne za izgradnjo ribogojnice, saj zagotavljajo konstanten pretok sveže vode, kar je za gojenje postrvi ključno. Zanimanje za najem je izrazila ribiška družina Soča, ki ima za soške postrvi samo valilnico, nima pa ribogojnice. Za uporabo ribogojnice bi ribiška družina Soča plačevala najemnino HSE.

Projekt bi imel za HSE dve glavni prednosti. Prva je izboljšanje javne podobe. HSE je bil v javnosti zaradi poseganja v naravno okolje Posočja večkrat izpostavljen kot okoljevarstveno sporen. Najbolj nedavne kritike so se pojavile zaradi praznjenja akumulacijskega jezera na Mostu na Soči, zaradi katerega je ogrožena nova generacija soških postrvi. Z vključevanjem v programe gojenja ogrožene soške postrvi bi se HSE v javnosti predstavil kot podjetje, ki aktivno sodeluje v okoljevarstvenih programih in si prizadeva za ohranjanje naravnega okolja in avtohtonih živalskih vrst v njem. Izkoristili bi medije kot so članki v revijah in na spletnih platformah, za izpostavitvev okoljevarstvenih podvigov HSE-ja.

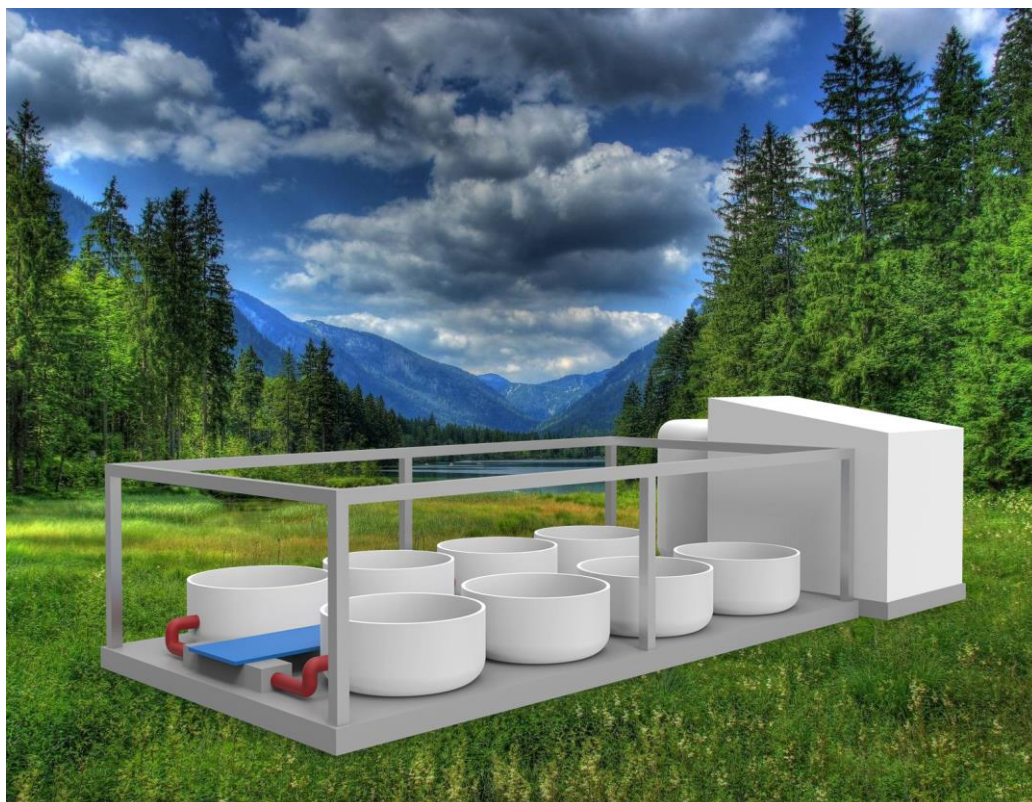
Druga prednost projekta bi bil finančni prihodek. Najemnik ribogojnice bi izkoristil tržno vrednost soške postrvi v turizmu, predvsem v kulinariki. Soško postrv bi prodajali gostilnam, ponudili pa bi jo tudi na javnem trgu končnih porabnikov. Kot dodatni vir prihodka bi služil tudi ribolov. Soška postrv je namreč zaradi velikosti izredno zanimiva za športni ribolov in privablja domače in tuje ribiče. Glavni vir dohodka HSE-ju pa bi bila najemnina, ki bi jo plačevala ribiška družina Soča. Vložek v izgradnjo bi se povrnil v štirih letih, nato pa bi najemnina predstavljala profit.

Spodnji sliki prikazujeta vizualizacijo ribogojnice. Ribogojnica ima za osnovo ploščo iz betona, ki zagotavlja trdno podlago. Na njej je postavljena kovinska konstrukcija, ki podpira streho in stene iz aluminija. Streha ribe v notranjosti varuje pred vremenom in živalmi iz okolice. V notranjosti se nahaja 8 bazenov za gojenje rib, ki so globoki 1,9 m in široki 4,4 m. Bazeni so razporejeni v dve vrsti, med katerima je umeščena brv za lažji dostop. Zraven se nahaja tudi manjši prostor, ki služi za shranjevanje opreme in hrane za ribe.

Slika 6: Vizualizacija ribogojnice (s streho)

Slika 7: Vizualizacija ribogojnice (brez strehe)

8 KORISTI ZA INTERESNE SKUPINE, KI SO VPLETENE V NAŠ PROJEKT

Zavedati se je potrebno, da morajo imeti vse interesne skupine, ki so vpletene v projekt koristi, kajti le tako, bodo pripravljene podpreti idejo. V izvedbo našega projekta so vpletene naslednje:

- **Lokalna skupnost** – s postavitvijo ribogojnice, bi se povečalo število turistov, ki bi prihajali na ogled ribogojnice. Zavedati se je potrebno, da si bodo turisti ogledali tudi ostale znamenitosti okoli ribogojnice in obiskali turistične kmetije in restavracije, zato nastane tu priložnost za razvoj lokalne skupnosti. Povečal se bo obisk pri ponudnikih prenočišč in hrane. V ribogojnici pa se bo vzgajalo tudi soške postrvi za izpust v reko, kar pozitivno vpliva na celotno lokalno skupnost. Glede nato, da bo poleg ribogojnice možno tudi loviti ribe, se lahko lokalni gostinci z oglasi okoli ribogojnice približajo porabnikom in jih s tem nagovorijo, da se oglasijo pri njih in preizkusijo njihovo kulinarčno ali ostalo ponudbo.
- **Vlada RS** – s postavitvijo ribogojnice, bi državi pomagali pri izpolnjevanju evropske direktive o habitatih. Direktiva govori o tem, katere ribje vrste so ogrožene in jih je potrebno ohranjati. V ribogojnici bi se gojilo soške postrvi ne samo za kulinariko, vendar tudi za izpust v naravo. S tem, bi skrbeli za okolje in ohranjanje vrste, kar posledično pomeni tudi korist državi.
- **Ribiška družina Soča** – glede nato, da bi ribiški družini dali priložnost gojenja soške postrvi, bi imeli oni zelo veliko koristi, kajti sedaj gojijo samo ikre in si v bodoče močno želijo gojiti tudi soške postrvi. Pomagali bi jim vzpostaviti sistem gojenja rib, kar za njih prinese veliko koristi. Lahko bodo ribe prodajali in obenem tudi skrbeli za dobrobit naravi, kajti določen del rib, bodo dali v naravno okolje in s tem ohranjali vrsto. S tem, ko bodo ribe dali v naravo, pa bo omogočen tudi športni ribolov, ki postaja vedno bolj priljubljen.

9 ANALIZA TRGA

9.1 Segmentacija

Na področju ribogojstva smo določili tri segmente in sicer gostinske ponudnike, hotele in končne kupce oziroma gospodinjstva.

Pod segment **gostinskih ponudnikov** smo uvrstili domače lokalne restavracije in kmečke turizme. Gre za restavracije in kmečke turizme, ki se spoznajo na zahtevno pripravo soške postrvi in jo zato lahko svojim strankam ponujajo tudi po višji ceni. Ugotovili smo, da je

med gostinci že sedaj veliko navdušenje nad soško postrvjo. Na primer Debora von Kastelmur, lastnica restavracije Kotlar iz Kobarida o soški postrvi meni naslednje: »Gostje si večkrat zaželi soško postrv. Žal jim je doslej nismo mogli postreči, razen če je niso prinesli s seboj in so bili seveda ribiči. Večkrat smo jim tako ujete ribe spekli v naši restavraciji. Pripravili smo jim tudi karpačo iz soške postrvi, ki je enkratena.« (Alič, 2017).

Pod segment **hoteli** smo uvrstili prestižnejše hotele, ki svojim domačim in tujim gostom ponujajo različne jedi iz soške postrvi. Gostom nudijo tudi dragocen kaviar iz soške postrvi. Vse več gostov se namreč odloča za izbiro hotelov na podlagi kakovostne hrane, ki jo ponujajo. Domači in tuji gostje postajajo vse bolj zahtevni in si vedno bolj želijo kakovostne in dobro pripravljene hrane.

Pod segment **končnih kupcev** spadajo predvsem izkušeni in pa tudi ljubiteljski kulinariki, ki se zavedajo kakovosti in edinstvenosti soške postrvi. Gre za kupce z višjim dohodkom, saj je kilogram prave soške postrvi lahko vreden tudi do 80 EUR. Končni kupci so stari od 30 do 65 let in cenijo dobro in kakovostno ribo ter so zato zanj pripravljani plačati tudi višjo ceno. Ribo pripravijo sami doma in če so z nakupom zadovoljni bodo nakup priporočili tudi znancem in prijateljem.

9.2 Konkurenti

Iz seznama ribogojnic, ki je napisan v skladu z določili Direktive 2006/88/ES, se na območju soških elektrarn z gojenjem soške postrvi ukvarja samo ribogojnica Tolminka 2, vališča soške postrvi pa najdemo v Ajdovščini in v Tolminu-vališče Modrej. Ribogojnica Tolminka 2, se nahaja blizu male hidroelektrarne Tolmin in predstavlja našega največjega konkurenta (MKGP, 2018).

Ribiška družina Tolmin, je zaradi možnosti pridobivanja sredstev iz skladov Evropske unije ustanovila podjetje **Faronika d.o.o.**, ki je v njeni stoddotni lasti. Omenjeno podjetje je nato investiralo v novo ribogojnico Tolminka 2. Ribogojnico v Zalogu in vališče Modrej pa je podjetje vzelo v najem od Ribiške družine Tolmin. Nova ribogojnica Tolminka 2, ima 14 bazenov in sicer štiri manjše ter deset večjih, v katerih vzgajajo soške postrvi, zlatovčico, šarenko in lipana. V novi ribogojnici letno načrtujejo od 40-50 ton izdelkov. Poleg vzreje rib, so v podjetju zaznali potencial tudi v uporabi soške postrvi v kulinariki in v ribolovu. Njihova posebnost je postal kaviar soške postrvi, ki ga na leto pridobijo le približno 10 kilogramov. Veliko zanimanje za njihove ribe je tudi med gostinci, tako doma kot v tujini (Drevenšek, 2016).

10 FINANČNA ANALIZA

10.1 Ocena prihodkov in stroškov

Na podlagi podatkov, ki smo jih pridobili s pomočjo spletne analize smo ocenili prihodke in stroške, ki nastanejo s postavitvijo ribogojnice. Za lažjo predstavo naj omenimo, da bo ribogojnica sestavljena iz osmih bazenov s premerom 4,40 m in višino 1,90 m. Ocenjeni stroški znašajo 94.652 eur, vendar imamo na drugi strani tudi prihodke iz oddajanja ribogojnice v najem. Prihodki, ki bi jih podjetje pridobilo znašajo 2.000 eur in na podlagi teh podatkov se investicija povrne v približno štirih letih. Razčlemba stroškov in prihodkov se nahaja v spodnjih tabelah.

Tabela 1: Stroški izgradnje ribogojnice

	STROŠKI POTREBNI ZA IZGRADNJO	Cena v EUR
1	PREDDELA	352,00
2	ZEMELJSKA DELA	6.800,00
3	GRADBENA DELA	45.000,00
4	ELEKTRO DELA	3.000,00
5	STROJNA OPREMA	39.500,00
	SKUPAJ	94.652,00

Vir: Pavlič, 2014, str 96

Tabela 2: Prihodki HSE

	PRIHODKI	Cena v EUR
1	NAJEMNINA	2.000,00

10.2 Strošek amortizacije

Glede nato, da gre za gradnjo ribogojnice smo izračunali tudi amortizacijo. Za ribogojnico smo postavili dobo amortizacije 30 let in za opremo, ki jo potrebuje ribogojnica za uspešno delovanje 5 let. Na letni ravni bi letni strošek amortizacije objekta znašal 1.838,40 eur in letni strošek amortizacije opreme 7.900 eur, kar lahko vidimo tudi pri spodnjih izračunih.

Letni znesek stroška amortizacije za objekt ribogojnice = Nabavna vrednost / Doba koristnosti

$$55.152 \text{ EUR} / 30 \text{ let} = 1.838,4 \text{ EUR}$$

Letni znesek stroška amortizacije za opremo = Nabavna vrednost / Doba koristnosti

$$39.500,00 \text{ EUR} / 5 \text{ let} = 7.900,00 \text{ EUR}$$

10.3 Prispevek za kritje

V nadaljevanju bomo naredili izračun prispevka za kritje, ki predstavlja razliko med prodajno ceno in variabilnimi stroški na enoto. Prodajna cena v našem primeru znaša 30 eur na kilogram, variabilni stroški na enoto pa znašajo 15 eur in zajemajo stroške hrane (Močnik, 2016).

$$PK_{\text{enoto}} = P - VC_{\text{enoto}} = 30 \text{ eur} - 15 \text{ eur} = 15 \text{ eur}$$

$$\text{Delež pokritja} = 1 - VC / P = 1 - 15 / 30 = 0,50$$

S to izračunano razliko, podjetje pokriva fiksne stroške, ko pa so fiksni stroški pokriti pa se s tem zneskom ustvarja dobiček. Izračunan delež pokritja predstavlja 50 % pokrivanje fiksnih stroškov.

10.4 Točka preloma

V nadaljevanju bomo izračunali točko preloma, na podlagi katere podjetje dobi vpogled v minimalno raven prodaje, ki jo mora doseči, da pokrije vse stroške, torej tako variabilne kot tudi fiksne stroške.

$$\text{Točka preloma} = FC / (VC - P) = 25.248,29 / (15 - 30) = 1.683 \text{ kilogramov rib}$$

Točka preloma v našem primeru znaša 1.683 kilogramov rib, kar predstavlja število, ki ga mora podjetje prodati na letni ravni, da pokrije tako variabilne kot fiksne stroške. S

pomočjo analize drugih ribogojnic, smo ocenili, da lahko podjetje na letni ravni proda 1.800 kg soških postrvi. Ta številka je višja od izračunane točke preloma, zato ne vidimo večjih omejitev pri poslovanju.

V spodnji tabeli je prikazana delitev stroškov, na fiksne in variabilne. Značilnost variabilnih je, da so odvisni od obsega proizvodnje, značilnost fiksnih pa, da se ti ne spreminjajo oziroma so neodvisni od obsega proizvodnje. Ocenjeni fiksni stroški bi v našem projektu znašali 25.248,29 eur, zajemajo pa stroške amortizacije, kot smo jih izračunali zgoraj, oglaševanja in davek na nepremičnine, ki smo ga izračunali s pomočjo nepremičninskega kalkulatorja ter strošek zaposlenega. Predpostavljamo, da imamo enega redno zaposlenega z bruto plačo 1.000 EUR/mesec in v primeru povečanja proizvodnih zmogljivosti bi v prihodnosti zaposlili dodatne delavce.

Tabela 3: Fiksni stroški projekta

FIKSNI STROŠKI	STROŠKI V EUR
Oglaševanje	1.000,00
Amortizacija	9.738,40
Stroški elektrike	1.800,00
Davek na nepremičnine	709,89
Plače zaposlenih	12.000
SKUPAJ FIKSNI STROŠKI	25.248,29

Tabela 4: Variabilni stroški projekta

VARIABILNI STROŠKI	STROŠKI V EUR
Stroški materiala	27.000,00

10.5 Nepovratna sredstva

Nepovratna sredstva za izgradnjo nove ribogojnice bi lahko pridobili s pomočjo Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo. Za obdobje 2014-2020, so v Uradnem listu Republike Slovenije objavljeni štiri razpisi iz Operativnega programa za izvajanje Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo. Ti razpisi so Produktivne naložbe v klasično akvakulturo, Produktivne naložbe v okoljsko akvakulturo, Prehod na okoljsko ravnanje in presojo ter ekološka akvakultura in pa Predelava ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture. Slovenija je za izvajanje teh ukrepov v obdobju 2014-2020 iz Evropskega

sklada za pomorstvo in ribištvo prejela 24.809.114 EUR (Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo, 2017).

Za naš projekt je pomemben razpis **Produktivne naložbe v klasično akvakulturo**, v okviru katerega je namenjena dodelitev nepovratnih sredstev za naložbe v okoljsko vzrejo vodnih organizmov, naložbe v nove obrate akvakulture ter naložbe v povečanje in posodabljanje obstoječih obratov akvakulture. Višina sredstev, ki so namenjena za sofinanciranje operacij v okviru prej omenjenega razpisa znaša 3.374.774 EUR. Od tega zneska, znaša prispevek Evropske unije 2.531.080,50 EUR, preostalih 843.693,50 EUR pa je prispevek Republike Slovenije. Na posamezno vlogo znaša podpora od 3.500 EUR do 500.000 EUR, vsak upravičenec pa lahko v obdobju 2014-2020 iz omenjenega ukrepa pridobi največ 1.000.000 EUR. Upravičenci do takšnih nepovratnih sredstev so lahko fizične ali pa pravne osebe, ki imajo registrirano dejavnost gojenja vodnih organizmov kot zadruga, gospodarske družbe, samostojni podjetniki, nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetiji in, ki spadajo pod mala, mikro ali pa srenje velika podjetja (Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo, 2017).

Podoben ukrep kot Produktivne naložbe v klasično akvakulturo se je izvedel že v obdobju 2007-2013. Šlo je za ukrep Produktivne naložbe v ribogojstvo, v okviru katerega je bilo izplačanih 5.808.470 EUR javnih sredstev in zaključenih kar 47 operacij. S pomočjo tega ukrepa se je povečala vzreja v sladkovodni akvakulturi za 111,64 ton na leto. Povečale pa so se tudi kapacitete za vzrejo mladice rib in sicer za kar 4.500.000 mladice na leto (Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo, 2017).

11 TRŽENJSKA STRATEGIJA

11.1 Izdelek

Kot že omenjeno, izdelek v našem projektu predstavlja ribogojnica, ki bi bila postavljena v okviru male hidroelektrarne v spodnjem Posočju. Ribogojnico smo si zamislili v velikosti osmih bazenov, celoten obrat pa bi bil zasnovan kot zaprt objekt, saj bi na takšen način zmanjšali možnost vpliva vremenskih razmer, ter preprečili dostop morebitnim živalim, ki bi lahko soške postrvi poškodovale. Prav tako smo si v neposredni bližini ribogojnice zamislili tudi manjši objekt, ki bi služil za shranjevanje potrebne količine hrane ter morebitna potrebna orodja za nemoteno delovanje ribogojnice. Vseh osem bazenov, bi imelo premer 4,40 m ter globino približno 1,90 m.

11.2 Trženjsko komuniciranje

Trženjsko komuniciranje je v našem projektu bistvenega pomena, saj bi z njegovo pomočjo seznanili javnost s prizadevanjem HSE-ja za ohranjanje soške postrvi ter tako pripomogli k večjemu ugledu družbe. Trženjskega komuniciranja bi se za začetek lotili s sklicem konference, kamor bi povabili medije (Svet na Kanalu A, 24 ur, Rtv, Delo,..) ter jih seznanili z okoljsko odgovornostjo HSE-ja na področju ohranjanja soške postrvi. Izgradnjo ribogojnice in s tem pomoč pri ohranjanju ogrožene vrste, bi oglaševali tudi na njihovi spletni strani ter na spletnih straneh vseh družb, ki spadajo v skupino HSE Koristno pa bi bilo tudi oglaševanje preko družbenih medijev, saj smo zaznali, da so ribiške družine na omenjenih omrežjih zelo aktivne in dnevno prisotne. S takšnim trženjskim komuniciranjem, bi dosegli velik del javnosti ter jo seznanili z dejavnostjo HSE-ja, s katero želi pomagati ribiškim družinam, ki si močno prizadevajo za ohranjanje soške postrvi, kot tudi zmanjšat negativne vplive njihovega poseganja v naravo, ki pa je ob opravljanju takšne dejavnosti kot so hidroelektrarne neizbežno. S seznanitvijo javnosti o takšnem družbeno odgovornem ravnanju podjetja HSE, bi se družbi povečala vrednost njihove blagovne znamke, kot tudi konkurenčnost, prav tako pa tovrstno početje vodi v bistveno večje zadovoljstvo vseh interesnih skupin.

SKLEP

Analizirali smo okolja vseh malih Soških hidroelektrarn in odkrili, da bi projekt v zvezi z Soško postrvjo lahko predstavljal enega izmed zanimivejših. Soška postrv je avtohtona ribja vrsta, ki živi v reki Soči in njenih pritokih. Zaradi vnašanja tujerodne potočne postrvi v slovenske vode in posledično genetskega mešanja obeh vrst, je postala soška postrv ogrožena vrsta. Naš koncept, ki vključuje ohranjanje soške postrvi, temelji na izgradnji nove ribogojnice na eni izmed lokacij malih hidroelektrarn na spodnjem toku reke Soče. Ribogojnica bi bila zasnovana kot zaprt objekt, sestavljen iz 8 bazenov. V njeni bližini smo si zamislili tudi manjši objekt, ki bi služil za shranjevanje hrane ter za shranjevanje potrebnih orodij za nemoteno delovanje ribogojnice. Izgradnjo te ribogojnice bi financiral HSE, nato pa bi le to oddajal v najem Ribiški družini Soča, ki je izrazila zanimanje za projekt. Stroški izgradnje ribogojnice bi znašali 94.652,00 EUR, prihodke v višini 2.000 EUR mesečno pa bi HSE dobival od najemnine. Za izgradnjo ribogojnice bi bilo možno pridobiti tudi nepovratna sredstva iz Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo.

V naš projekt so vpletene interesne skupine, kot so lokalna skupnost, Vlada Republike Slovenija in Ribiška družina Soča. Na področju ribogojstva smo za naš projekt določili tudi tri segmente in sicer gostinske ponudnike, hotele in končne kupce oziroma gospodinjstva. V našem projektu je bistvenega pomena trženjsko komuniciranje, saj želimo z njegovo pomočjo seznaniti javnost s prizadevanjem HSE-ja za ohranjanje soške postrvi. Trženjsko komuniciranje bi začeli z konferenco, na katero bi povabili različne slovenske medije, ter jih na ta način seznanili z okoljsko odgovornostjo HSE-ja na področju ohranjanja soške postrvi. Naš koncept bi oglaševali tudi na spletni strani podjetja in preko družbenih medijev.

Naš projekt je zasnovan tako, da vključuje povečanje družbene odgovornosti in ugleda družbe HSE, povečanje prihodkov in pa tudi diverzifikacija oziroma razširitev dejavnosti družbe. HSE bi z izgradnjo ribogojnice za soške postrvi prispeval k ohranitvi ogrožene vrste, delovanje v takšni dejavnosti kot je ohranjanje soške postrvi pa bi posledično prispevalo tudi k boljši podobi podjetja v očeh porabnikov. Razširitev dejavnosti na področje ribogojstva pa bi lahko tudi vsaj malo zmanjšala odvisnost od ostalih področjih delovanja družbe HSE.

VIRI IN LITERATURA

5. Adrenalinček. (2017). *Eko plac*. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu https://www.adrenalincek.org/eko_plac.php
2. Alič, J. (2017, 25. januar). Postrvi za najmlajše, kaviar (za zdaj) le za okus. *Delo*. Najdeno 20. januarja 2018 na spletnem naslovu <https://www.dnevnik.si/1042760638>
3. Bizjak, M. (2018). *Mulj iz izpraznjenega jezera na Mostu na Soči skrbi ribiče*. Najdeno 12. januarja 2018 na spletnem naslovu <https://www.rtv slo.si/radiokoper/novice/mulj-iz-izpraznjenega-jezera-na-mostu-na-soci-skrbi-ribice/442758>
4. Drevenšek, S. (13. November 2016). *Soška postrv na krožnikih doma in v tujini*. *Svet kapitala*. Najdeno 20. januarja 2018 na spletnem naslovu http://svetkapitala.delo.si/ikonomija/soska-postrv-na-kroznikih-doma-in-v-tujini-354?meta_refresh=true
5. Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo. (20. oktober 2017). *Objavljeni štiri razpisi za akvakulturo v skupni vrednosti 8,4 mio EUR*. Najdeno 24. januarja 2018 na spletnem naslovu http://www.ribiskladi.si/Novice/Objavljeni_stirje_javni_razpisi_za_akvakulturo_v_skupni_vrednosti_84_MIO_EUR/
6. Evropska komisija. (2017). *Akvakultura*. Najdeno 15. decembra 2017 na spletnem naslovu https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/aquaculture_sl
7. Hribi.net. 2017. *Gorejca*. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu <http://www.hribi.net/gora/gorejca/1/393>
8. Kladnik, D. (2010). *Klavže na Idrijci*. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu <http://www.dedi.si/dediscina/385-klavze-na-idrijci>
9. Ministrstvo za Kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. (2017a). *Akvakultura*. Najdeno 15. decembra 2017 na spletnem naslovu http://www.mkgrp.gov.si/delovna_podrocja/ribistvo/akvakultura/
10. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. (2018). *Seznam ribogojnic prostih VHS-IHN*. Najdeno 20. januarja na spletnem naslovu http://www.uvhvvr.gov.si/fileadmin/uvhvvr.gov.si/pageuploads/REGISTRI_IN_OBR

AZCI/Zdravje_zivali/2017/obrati_2017/SEZNAM_RIBOGOJNIC_prostih_VHS-IHN-20.7.17.pdf

11. Ministrstvo za Kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. (2017b). Vzreja sladkovodnih organizmov. Najdeno 18. decembra 2017 na spletnem naslovu http://www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/ribistvo/akvakultura/vzreja_sladkovo_dnih_organizmov/
12. Močnik, B. (2016, 22. februar). Soška postrv ni več skrivnost za ribiče in gurmane. Delo. Najdeno 24. januarja na spletnem naslovu <http://www.delo.si/prosticcas/zanimivosti/soska-postrv-ni-vec-skrivnost-za-ribice-in-gurmane.html>
13. Natura 2000. (2017a). Zakonodaja. Najdeno 18. decembra 2017 na spletnem naslovu <http://www.natura2000.si/index.php?id=140>.
14. Natura 2000. (2017b). Vrste. Najdeno 18. decembra 2017 na spletnem naslovu http://www.natura2000.si/index.php?id=107&no_cache=1&species_id=113
15. Pavlič, S. (2014). Zasnova pretočne in recirkulacijske ribogojnice za salmonidne ribe (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo.
16. Povš, M., Jesenšek, D., Berrebi, P., & Crivelli, A. J. (1996) Soška postrv, *Salmo trutta marmoratus*, Cuvioer 1817, v porečju Soče v Sloveniji. Tour du Valat, 65 str.
17. Prašnikar, J., & Debeljak, Ž. (1998). Ekonomski modeli za poslovno odločanje. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
18. Ribiška družina Tolmin. (2017a). Ribogojstvo. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu <http://www.ribiska-druzina-tolmin.si/ribogojstvo.php>
19. Ribiška družina Tolmin. (2017b). Ribolovni okoliš. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu <http://www.ribiska-druzina-tolmin.si/revirji.php>
20. Ribiška družina Tolmin. (2017c). Pravila in dovolilnice. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu <http://www.ribiska-druzina-tolmin.si/pravila.php>
21. SENG. (2017a). Predstavitev družbe. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu https://www.seng.si/o_druzbi/predstavitev_druzbe/

22. SENG. (2017b). *Male hidroelektrarne*. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu https://www.seng.si/hidroelektrarne/predstavitev_hidroelektrarn/male_hidroelektrarne
23. Sket, B. (2011, 16. Junij). Ali je soška postrv (posebna) vrsta. *Delo*. Najdeno januarja 2018 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/druzba/znanost/ali-je-soska-postrv-posebna-vrsta.html>
24. Statistični urad Republike Slovenije. (2017). *Ribištvo in akvakultura*. Najdeno 15. decembra 2017 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/StatWeb/sl/Field/Index/94>
25. Svet Kapitala. 2017. *Soška postrv na krožnikih doma in v tujini*. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu <http://svetkapitala.delo.si/ikonomija/soska-postrv-na-kroznikih-doma-in-v-tujini-354#>
26. Theron, M. (2016, 30. November). Cooking with la motte whole roasted franschhoek trout. *Crush*. Najdeno 24. januarja na spletnem naslovu <http://crushmag-online.com/cooking-with-la-motte-whole-roasted-franschhoek-trout/>
27. Turistično informacijski center Bovec. (2017). *Korita Koritnice*. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu <https://www.bovec.si/znamenitosti/narava/soteske-in-slapovi/2015121120185094/Korita-Koritnice>
28. Vidmar, M. (2013). *Pluženjsko jezero in slap Virje*. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu http://pas.s56g.net/pdf/082_Pluzna.pdf
29. Visit Cerknj. (2017). *Gozdni Selfness*. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu <http://visitcerkno.si/gozdni-selfness/>
30. Zavod za gozdove Slovenije. (2017). *Naravoslovna učna pot ob Hublju*. Najdeno 10. decembra 2017 na spletnem naslovu http://www.zgs.si/slo/obmocne_enote/tolmin/gozdne_ucne_poti/index.html#c1900
31. Zakon o sladkovodnem ribištvu. *Uradni list RS št. 61/2006*. Najdeno 18. decembra 2017 na spletnem naslovu <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/73793/#1.%C2%A0%C4%8Dlen>

32. Zakon o vodah. *Uradni list RS št. 56/15*. Najdeno 19. decembra 2017 na spletnem naslovu <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1244>

33. Wikipedia. 2017. *Soška postrv*. Najdeno 10. decembra na 2017 na spletnem naslovu https://sl.wikipedia.org/wiki/So%C5%A1ka_postrv